



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||  
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In  
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

**Puente, Luis de la**

**Coloniæ Agrippinæ, 1625**

Cap. XI. Qua ratione reprimendi & corripiendi sint detractores, & qui aliorum defectus sollicitè inquirunt, & quando liceat eos prodere.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-39637**

destruxit, & domos magnatorum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit, e domibus se suis, & a viris separavit, & prauavit illas laboribus, & fortunis suis, qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum, in quo requiescat. Hoc totum Ecclesiasticus, quod tamen multo plura complectitur, quam in ipso cortice appareat. Lingua enim tertia quod in se est, destruit regnum Dei, quod est iustitia, pax, & gaudium in spiritu sancto, conculcando iustitiam, & discordiam ac tristitiam efficiendo. Et ut Apostolus dixit: d malis suis verbis, quod in se est, contristat Spiritum S. Dei habitantem in anima fratris eius, & ex sua domo expellit. Cum enim e Deus sit charitas: & qui manet in charitate, in Deo maneat, & Deus in eo: qui laedit charitatem, in causa est, cur Deus habitationem suam deserat. Quomodo igitur charitas non detestetur linguam ad eam sibi aduersam, ut pro fine habeat ipsam omnino destruere? & quomodo Iustitia non exerat vires suas ad vlciscendum illatum forori suae damnum? & quomodo utraque soror non eam linguam detestetur, quam Deus summe detestatur: *sex* (inquit Sapiens) *sum*, quae odit Dominus, & *septimum detestatur anima eius*, hoc est: eum qui seminat inter fratres discordias, destruens Christianae eorum fraternitatis unionem. Estque admiratione dignum, quod cum inter illas sex numerasset, homicidium, & falsum testimonium, & alia grauiissima peccata, hoc posuerit septimum tanquam magis horrendum: eod quod destruat charitatem, quae cuiusvis communitatis est neruus. Sufficiens huius rei testimonium & probatio est primus ille susarro, qui post diluuium primus fuit in mundo, & seminavit in familia Noe Zizania: quam obrem in eam incidit maledictionem, quam Ecclesiasticus minatur: quemadmodum in proximo capite apparebit.

## CAPVT XI.

QUA RATIONE REPRIMENDI ET CORRIPIENDI SINT DETRACTORES, & qui aliorum defectus sollicitè inquirunt: & quando liceat eos prodece.

**D** COMMUNE Reip. & familiae, & proprium tuum bonum, non satis est, quod os tuum ad male de alijs loquendum non aperias: sed quando loquendum est, prudenter ac dextre murmuraciones, & ineptas delationes, & verba quaecumque in proximos dici audies reprimere: respondedo pro illis meliori, quo poteris modo, idque ob tres titulos siue causas, quibus ad id teneris. Prima est, ut te ipsum immunè a culpa serues, nec ex aliena macula aliqua contrahas: nam (teste S. Th.) iustitia & charitas obstringunt nos ne huiusmodi murmuracionibus, & insularis cum aliqua approbatione, & delectationis indicio aures praebeamus, & ut studeamus eas cum comode poterimus, reprimere. Siquidem (ut S. Bernardus ait) non

c Ro. 14. 16.

d Ephes. 4. 30.

c loa. 4. 16.

Susurrones  
odibiles  
Deo.

f Prou. 6. 10.

Susurro po  
ror Homici  
da.Detraçtio  
rem repr  
me.

I.

2. 2. 4. 73. A

4.  
Ne in qui  
neris.

Lib. 2. de cō-  
fid. circa  
finem.

a Ecl. 23. 28.

Auditor de-  
racloris &  
illum & se  
corrupti.

b Prov. 25.  
23.

2.  
Teneris  
murmurati-  
onis corri-  
gere.

c Mat. 18. 15  
Apud S.  
Tho. in ca-  
sena.

3.  
Proximo la-  
so subue-  
nire.

est facile statuere, utrum sit grauius malum: murmurare, & detrahere; an aures murmurantibus ac detrahentibus præbere, nisi enim essent aures aperta & parata, eos cum delectatione audire: illi nec os aperirent, ut linguam suam ad talia laxarent. Deinde is, quem eos audire delectat, prope est, ut eos in murmurando iuuet: qua ratione magis fit culpa illius particeps, quàm obrem dixit Ecclesiast. *a sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis: quasi diceret, caueas à lingua aliena, occludens aures tuas, ne mala eius verba per illas intrent: sed & linguam tuam propriam custodi, ligando illam, ne huiusmodi mala verba proferat.* Suadet autem primum *sepire aures*: quia quod per eas ingreditur, solet facile laxare linguam, ut similia ijs, quæ audit, respondeat. Præscribit autem modum *sepienti*, scilicet *spinis*; quæ & te & murmurantem pungat. Eius enim murmuraciones spinæ tibi esse debent, pungentes & lacerantes cor tuum, ita ut te cogant sensum aliquem exprimere externum, quo alter intelligat, displicere tibi talia audire; ut & ipse etiam pungatur & vulneretur ex eo, quod loquitur, ne ulterius in lequendo progrediatur. Hoc voluit Sapiens significare, cum dixit: *b ventus aquilo dissipat pluuia, & facies tristis linguam detrahentem*; ideoque cessare facit malorum verborum pluuia, quæ ab illa procedunt.

Nec solum hoc efficit charitas, ut immunem sese seruet à culpa, sed 2. accedit titulus, ut ipsum etiam *murmurantem* ab eadem eripiat, Deique offensionem impediatur, ac damnum, quod eius anima patitur, reparat: & hac ratione ostendit se cum tanquam verum amicum diligere magnaque in eum misericordia utitur, quem à sua eripit miseria: corripiens quodammodo illum tristi illo vultu; ut malum agnoscat, quod facit, aut blandè etiam monens, aut etiam cum aliqua asperitate reprehendens, si culpa id promeretur, & ipse reprehendens aliquam ad id habeat auctoritatem. In his enim casibus obligat præceptum Correctionis Fraternalis, quod Christus D. N. explicuit cum dixit: *c si peccauerit in te frater tuus, in tuo scil. conspectu, & contra te* (ut S. August. declarat) *corripe eum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum*, quem à peccato liberaisti. Et in hoc casu nominatim, etiamsi murmuratio sit contra proximum, est etiam contra te ipsum: non solum propterea quod iniuriam proximi debeas tuam reputare, sed quod te prouocet, ut eius, quam ille admittit, particeps efficiaris.

Huc accedit *tertius* titulus non minus insignis & egregius, ad reprimendas murmuraciones ac detractiones, quo studeas tui *proximi* honorem, qui læditur, tueri, eaque damna præuenire, quæ ex eis possunt in Rempublicam aut in familiam prouenire. Valde enim hoc est charitati solenne, ut alienam causam reputet propriam. Quare si tuum diligis fratrem: oportet, & in his occasionibus ita subsidium ferre, sicut velles tibi in eisdem constituto ab illo

ferri.

ferri. Quod si is, cui detrahitur; tuus sit *superior*, debes eius honorem ita propugnare, sicut bonus filius sui parentis honorem tuetur, & propugnat: quod si sit *minor* debes illi tanquam filio fauere; si autem est *par*, tanquam fratri & amico. quod nisi facias; prodis, te esse falsum, filium, fictum fratrem, aut valdè timidum amicum.

S. I. Declarantur prædicta exemplo filiorum Noë.

QUA iam diximus, aliquam lucem habere possunt ex eo, quod euenit tribus filijs Noë, cum ipse a *bibens vinum inebriatus est*, & obdormiens super terram *nudatus* est indecèter: quod cum vidisset *Cham* minimus natus, tanquam degener & malus filius, cum debuisset parentem tegere, ei que non detrahere, potius eum irrisit, & accedens ad alios duos fratres *Sem*, & *Iapheth*, retulit quæ viderat, murmurans, & instar canis genitorem suum mordens; fratresque suos instigans, ad idem faciendum. At illi tanquam boni filij, patris nuditatem non solum alijs non manifestarunt, sed neque ipsi eam videre voluerunt, sed *imposito pallio humeris suis, & incedentes retrorsum, operuerunt patris nuditatem*: vultus verò tristitia, quam murmuranti fratri ostenderunt, eius leuitatem & impudentiam represserunt. Pater verò euigilans, cum didicisset, quæ fecerat ei filius minimus, imprecatus est illi mala; Sem verò & Iapheth bona, eis benedicēs; & omnibus euenit, quod pater fuerat precatus. hæc est historia plena utilissimis documentis ad scopum, ad quem tendimus.

UT AUTEM à lapsu illo initium sumamus, qui murmurationis ac irrisionis materia fuit: non sine causa scriptura diuina hanc Noë imbecillitatem commemorat, qui cum ad eum Sanctus esset ac perfectus, per quem Deus tot fecerat prodigia, ipsiusque filijs tantum contulerat beneficium, ut à diluuiio, qui reliquos homines submerferat, liberaret, eò tandem in senectute peruenit, ut in rem ignominiosam eiusque persona indignam incideret, scilicet in *ebrietatem*. Quæ licet in ipso culpa non fuerit, (vt ait S. Chrysostomus) sed ignorantia, aut incuria: eò quòd vini virtutem nõ esset expertus: est tamen signum eius, quod Prælati virisque valdè perfectis accidit. Hi enim iusta Dei permissione impingere aliquando solent, & in aliquos labi defectus: siue id accidat ex *ignorantia*, siue ex aliqua natura *imbecillitate*. vt sic in *humilitate* contineantur; nec ob sua egregia opera in aliquam veniant superbiam: simul verò eademque opera fit, vt maiores sint instar *lapidis hydi*, in quo minorum & inferiorum virtus deprehendatur.

DEGENERES enim filij, mali que subditi, sicut Cham, quamuis huiusmodi defectus occultè nouerint, statim illos publicè manifestant, irridentes suos prælatos, parentes, & superiores; de que eorum factis inter suos so-

a Gen. 9.21

I.

Deus permittit defectus in iustis.

Homo. 29. in Gen.

2.

Dua causa  
murmuris.

Li. de Noë  
& Av. c. 30.

Oratione  
de Invidia.

Impij obser-  
uans defe-  
ctus.

3.

Eocl. 3, 12.

Lib. 25. mor.  
cap. 15.  
Boni defe-  
ctus tegunt,  
et si non a-  
ment.

,,

,,

cios murmurantes. Quod ex *duplici* radice ordinarie oritur. Altera est, quod sicut Cham *oderat*, cur certè parum Noë parentem diligebat, idque fortasse, propterea quod deprauatos eius mores asperius reprehenderet: ita mali subditi bonos superiores oderunt, & quemcumque in eis defectum notant: statim vindictæ cuiusdam causa illum promulgant: quasi dicerent attendite qualis sit ille, qui aded asperè me reprehendit: cum ipse maiori sit reprehensione dignus. Et hinc altera oritur causa siue radix, quod scilicet eam in suis nequitijs consolationem habeant, quod dicant etiam maiores in aliquos defectus incidere, quos propterea libenter manifestant vt proprii ipsorum defectus non ita prauis esse videantur. Perpendit hoc prudenter S. Ambrosius his verbis: *mens impia cum putat errasse sapientem, insultandum arbitratur ei, cuius sibi putat mores esse contrarios: & collatandum sibi, quod iusto viro neque eruditio ipsius profuerit, neque iustitia suffragata sit.* Si enim fortis & robustus labitur: quid mirum, quod labatur imbecillis? & si Prælati vel magister impingit: quis miretur impingere subditum & discipulum; & quemadmodum *vultures* (vt ait Sanctus Basilius) pratis odoriferis relictis, ad mortua cadauera graueolentia aduolant; & mulcæ non accedunt ad partem corporis sanam & integram, sed ad vulneratam & vlcerosam: ita deprauati homines non attendunt egregia & insignia facinora, quæ alij edunt; sed vilia, & contemptibilia facta in quæ nonnunquam incidunt. Ideoque si superior & iustus aliquis in aliquo erret, aut impingat: (hominum enim est errare & impingere) id statim manifestant, de eo murmurant, oprantes vt propterea vilescant & contemnantur. Boni autem subditi ad imitationem Sem & Iapheth linguas detestantur maledicas, & murmurantes, etiam si vera narrent: & ostendunt se valdè ægrè ferre talia audire, ob amorem & reuerentiam, qua suos maiores prosequuntur, memores illius Ecclesiastici sententiæ: *ne gloriaris in contumelia patris tui, non enim est tibi gloria eius confusio.* Et quoniam Prælati sui iniuriam, reputant propriam, licet eorum culpa non placeat: eam tamen student cooperire pallio *charitatis, quæ operit multitudinem peccatorum.* Ita Sanctus Gregorius moralia documenta ex hac historia deducens ait: quemadmodum filij Noë, dorso ad patrem suum verso, eius operuerunt nuditatem: ita boni subditi suorum superiorum defectus improbare debent, vt eosdem studeant occultare: nam operimentum (inquit) auersi deferunt, quia improbantes factum, & venerantes magisterium, nolunt videre quod tegunt, tum ne, si illud videant, ad imitandum excitentur; tum ne, si manifestetur, alij habeant, quod irrideant. Talis fuit spiritus magni illius Constantini Imperatoris, cui in Concilio Niceno multi Episcopi memorialia obsignata obtulerunt, querelas mutuas continentia (quæ sæpè non aliud continet, quam

mur-

murmurationes ac detractiones proprijs offerentium manibus subscriptas) quæ tamen ipse legere noluit; sed obſignata vterant, proiecit in ignem, ſententiam illam tali principe dignam proferens: Sacerdotum vitia non ſunt populo promulganda; ne, eis cognitis, liberius peccandi occaſionem accipiant: & ſi viderem, inquit, meis oculis Episcopum aliquem fornicantem, ego ipſe meo pallio illum operirem, ne tale peccatum conſpectum aliquod alijs ſcandalum adferret. o charitatem pectore verè Chriſtiano dignâ: quæ peccatoribus non fauens, ipſa peccata occultat, ne malo odore alios inficiat; nec ipſi famam ſuam amittant; ſed nomen ſeruent bonum, ne in maius aliquod detrimentum prolabantur. Ac propterea ait S. Hieronymus, Chriſtum D. N. iuſſiſſe correctionem in primis debere eſſe occultam, eò quòd amiſſa ſemel fama & pudore diutiùs hareatur in culpa.

*§. II. In duobus caſibus manifeltandos eſſe occultos aliorum defectus.*

**N**ON eſt tamen parui momenti difficultas in eo, quod Sacer textus in eadem hiſtoria refert, quòd a *cuſgilans* Noë ſtatim didicerit, quæ fecerat ei filius ſuus minor. Nunquid enim reliqui duo filij Sem & Iaphet ſtatim murmurantes patri retulerunt, quid Cham feciſſet? quod ſi ita fuit, cur non pallio chatitatis cooperuerunt factum fratris ſui, ſicut turpem patris nuditatem operuerant? nam ſi ipſius Cham peccatum fuit graue, quod patrem ſuum irriſiſſet, & occultam alioquin nuditatem manifeſtaſſet: etiam videtur graue peccatum Sem & Iapheth, quòd de ſuo fratre murmurantes, eius delictum etiam occultum propalauerint. Et quemadmodum Cham deliquit volens filiorum amorem erga parentem imminuere: ita duo illi fratres peccaſſe videntur imminuentes patris amorem erga ſuum filium, etiam ſi improbum, quem nodum vt ſoluamus, neceſſè eſt aduertere: non eſſe parem rationem, ſi occulta ſuperiorum delicta ſubditis manifeſtetur; & ſi ſubditorum ſuperioribus. nam primum, quoniam ordinariè loquendo non habet cauſam & rationem, qua iuſtificetur, erit contra iuſtitiã & charitatem, quæ iubet, illa potius occultare: ſiquidem ad ſubditum nõ ſpectat ſuperiorem ſuum corrigere, aut eius delictis remedium adferre. Quod ſi aliquando id facere opus eſſet, debet (vt ait S. Thomas) id fieri occultè, reuerenter ac demiſſè. Sed quoniam ſuperiores ſunt tanquam patres quibus incumbit, ſubditos tanquam filios corrigere, eorumque ſpiritualia damna reparare; ac ne in ea incidant, proſpicere & providere: in hunc finem licet ſubditorum defectus etiam occultos illis manifeſtare, nec cenſenda hæc eſt murmuratio aut detractio, ſed actus veræ charitatis: quæ (vt idem S. Doctor ait) ſæpè ad id obligat, ne vlcus occultatum putrefcat,

*Conſtanti  
Magni cha-  
ritas.*

*Correctio ſi  
occulta.  
In Mar. 18.*

*a Gen. 9. 24.*

*Superiorum  
defectus ce-  
landi.*

*2. 2. 9. 32. 4. 4*

*Inferiorum  
manifeſtat-  
li.*

2. 2. 9. 32. a.  
7. 3. ad 2.

b Gen. 37. 2.

Ordo corre-  
ctionis ser-  
uandus.

Supra.

c Mat. 18. 15.

Serm. 16. de  
verbis Dom.

N. si proditor.

Ne sis vel  
murmur si  
vel nil pro-  
ficeres.

trescat, & eo laborantem occidat: & minus malum est subditum paruum aliquam honoris iacturam facere, quam persistere in periculo, animæ iacturam faciendi: aut quod hac occasione commune bonum, quod est particulari pretiosius, lædatur. Non fuit murmurator aut inanis delator Ioseph, b *cum accusauit fratres suos apud patrem crimine pessimo*: non enim ad id faciendum inuidia aut odium illum induxit: sed zelus honoris patris sui, qui filiorum delictis imminuebatur, & zelus boni domus suæ, quæ tali peste infici potuisset: zelus item salutis fratrum suorum qui damnationis periculo exponebantur: ac denique zelus impediendi peccata, quæ cum Dei iniuria fiebant: nec aliud occurrebat medium illa prohibendi. Hæc omnia motiua & causæ sufficiunt, ad secreta inferiorum delicta superiori & patri, qui remedium adferre possit, manifestanda, cum nos remedium adferre non possumus. Eadem autem causæ in Ioseph fuerunt actus excellentis charitatis, cum insigni animi fortitudine: nam sibi persuadens, quod fratres hanc ob causam ipsum essent odio habituri, ac vexaturi, voluit potius in hæc temporalia damna incidere, quam prætermittere, qua ratione posset spiritualia fratrum suorum damna reparare: merito tamen existimare licet Sanctum hunc virum seruasse naturalem fraternæ correctionis ordinem, monendo primum, vt ait S. Thomas, fratres suos occultè, vt respicerent, se seque emendarent: hac enim secreta admonitione, quando delictum est occultum, non præcedente non est equum alienos defectus manifestare, iuxta regulam à Christo D. N. præscriptam, dicente: *corripe fratrem tuum inerte & ipsum solum*, nullis scilicet adhibitis testibus delicti illius ignaris. Nam ( vt Sanctus Augustinus ait ) si tu solus es delicti conscius, quia in tua præsentia est admissum, & illud absque necessitate alijs manifestas non es correptor, sed proditor; nec ira curabitur, sed potius ruet in deterius; pudor enim, quo tunc afficitur, eum impellet ad culpam admissam defendendâ; ac proinde illa augebitur, aut diutiùs in illa hærebit. In duobus tamen casibus licet superiori tanquam patri primum referre quando scilicet aliquis delicti rumor spargitur: aut quando merito existimamus nostram correctionem parui momenti futuram ob peccantis furorem & paruum corrigentis auctoritatem. propter quas causas credibilius est, Iosephum non monuisse fratres suos vt qui sciret furiosam illorum conditionem, & exiguum, quem erga ipsam ostendebant, amorem; ac denique ob exiguam, quam minor natu apud eos haberet auctoritatem. Ob quas easdem causas credibile est, duos filios Noë ipsi manifestasse fratris sui Cham impudentiam, vt illū corrigeret, & tanquam pater reprehenderet; prauorumque eius morū torrentē retineret, & ipsam irrationē & contemptū quæ erga omnes exercebat, reprimeret. Neque tamen quæ dicta sunt efficiunt, vt quæ-

do de-

do delictum est contra ipsummet *superiorem*, prudentiæ cenleatur aut tutum, illud ipsum ordinariè referre, propter occasionem, quæ illi datur indignationis in subditum; & vt ipsam correctionem in vindictam propriæ iniuriæ conuertat. Ideoque certius esse existimo: Sem & Iapheth non sponte sua parenti retulisse detractiōem & irrisiōem fratris sui Cham; sed coactos auctoritate ipsiusmet Noë, qui euigilans è sumno, cum se nudum & pallio filiorum coopertum aduerteret, eos vocauit, & quid gestū esset, quaesuit, ita vt non potuerint illud ei occultare. Nam quando superior sufficiētia habens indiciā inquisitionem instituit de delictis, non licet ea illi occultare, etiā si ex tali reuelatione damnum alicui sit prouenturū. sicut in hoc casu euenit; siquidem ipsa Scriptura Sacra dicit: *Noë cum didicisset, quæ fecerat ei filius minor, maledixit ei, non spiritu vindictæ, cum ipse esset vir perfectus; sed prophético, prædicens, quæ in pœnam illius criminis illi essent euentura: vt scilicet ipse & genus eius seruus esset seruorum fratribus suis: alijs verò duobus benedixit, prædicens præmium quod essent à Deo accepturi ob zelum, quo patris sui nuditatem operuerunt. Quæ omnia figura quædam sunt eius, quod in his casibus est hominis proprium, & Dei, qui tanquā Iudex illis assistit. Homo enim naturali suæ propensione relictus, non aliud nouit, quā sibi maledicenti maledicere; & vltionem exptere de eo, à quo iniuriam accepit contra verò, benedicere benè de ipso loquenti, eumq; in honore haberi velle, à quo honorem accipit & fauorem. At Deus D. N. spiritu iudicis vtrumque præstat, nā & murmurantes punit & defendentes eos; qui iniuriam illam patiuntur, remunerat. Ex quibus duobus frenum tibi & calcar conficere debes; *frenū* quidem, vt linguā tuam contineas, cū vuleris Cham vestigia sequi; *calcar* verò, vt eandem extimules ad imitandum Sem.*

§. III. *Contra indiscretas Interrogationes.*

**H**INC discas, qua ratione respondere debeas imprudentib; ac temerarijs interrogacionibus, quæ sunt quasi murmuratiōum seminariū: seruanda. n. tibi est Regula Salomonis, *a ne respondeas stulto iuxta stultitiā suā, ne efficiaris ei similis. responde stulto iuxta stultitiā suā, ne sibi sapiens esse videatur. Quæ duo* consilia etsi videantur mutuo sibi aduersari, respondere scilicet & non respondere stulto iuxta stultitiā suā: at reuera non aduersantur, sed valde sibi sunt conformia ac discreta: nam stulto stultè interroganti, respondendum non est iuxta ipsius desiderium: id enim esset stultitiā eius imitari; & culpæ participem fieri. Si enim curiosè te interroget de arcano ab amico tuo tibi cōmisso; aut de occulto proximi delicto, non debes illud manifestare: ad eod. n. esset stulta & iniusta responsio, atq; ipsa interrogatio fieret enim contra Sapientis sententiā, dicentis: *b qui ambulat fraudulentè, reuelat arcana: qui autē fidelis est animi, celat amici commissum, aut occultū eius*

*Murmur in superioribus s; s; met ne facile reuelat.*

*S. Tho. 2. 2. q. 99. a. 1. q. 70. a. 1.*

*Pena murmurantis, præmium impediens.*

*a Pro. 26. 4.*

*b Pro. 11. 13.*



Stultore-  
spondendū  
& non re-  
spondendū.

Ioan. 21. 22.  
Act. 17.

S. Tho. 2. 2.  
470. q. 1.

Interroganti  
male, licet  
aquisuocē re-  
spondere.

c. Luc. 22. 23  
d. Ioā. 13. 25

Christus Iu-  
dam quan-  
do revela-  
uit.

delictum. Et similiter. si interrogationes fiat de rebus inanibus, aut noxijs non licet illis respondere: ne praua illius colloquia foueantur. Sed in his casibus debes stulto respondere iuxta ipsius stultitiz meritum, ne in ea perseueret; sed opinionem muret, qua existimabat se non errare; aut, si sciens & volens errabat malitiosè, sese emendet: dicendo illi V. G. occultos proximi defectus manifestare non licet, etiā si fortè aliquos habeat: sicut non vellemus nostros ab alijs propalari: quæ respondēdi ratio præcipuè spectat ad eos, qui auctoritatem aliquam habent ad docendum & corrigendū: quemadmodum Christus D. N. non respondebat curiosis suorū discipulorum interrogationibus, illorū desiderio satisfaciendo; sed illud potiùs reprimēdo.

DENIQUE in his casibus seruari potest regula, quam Doctores tradunt reo, vel testi interrogato de secreto proximi delicto, ab eo qui non est iudex; aut à Iudice non habente indicia sufficientia, vt iuxta Iuris ordinem eū auctoritate interroget: quia non interroganti iuridicè non licet occultū crimen manifestare in alterius detrimentum. Quod si iudex vrgeret, & ad respondendum compelleret, potest respondere, se nihil tale scire: ita tamē, vt respondens in mēte sua intelligat, se illud nescire, vt manifestet; nec eo modo, quo aperire illud possit: quemadmodum solent Confessarij respondere ad similes interrogationes de rebus in Confessione auditis: licitus enim est hic modus respondēdi, quando ad occultam veritatem non manifestandā est necessarius; nec alia via est eandem occultandi. Nec tamen propterea cōsensus est mendaciū: cum verba menti respondentis sint conformia: quāuis non sint talia iuxta mentem interrogantis: qui tamen dignus est tali deceptione, eò quod contra rationem & iustitiam interroget.

SEDENE prætereamus silentio documenta illa; quæ Christus D. N. in nocte vltimæ cenę suę nobis reliquit, cum Apostoli quærerēt inter se, *quis ex eis esset*, ipsum Christū traditurus: & cū S. Ioannes à S. Petro monitus, ipsum Christū interrogauit, *quis ille esset*. Nā licet benè ipse Christus nosset, delictum illud paucas post horas fore manifestandum: noluit tamen omnibus Apostolis ipsum proditorē indicare, vt illo silentio turbationes euitaret, & bono ipsius Iudæ nomini breui saltē illo tēpore cōsuleret, donec ipsemet detestādo suo opere se ipsum infamaret: sed occulto tamen quodam indicio S. Ioāni proditorē indicauit, quia eius interrogatio nō ex indignatione, aut curiositate; sed ex *compassione* & charitate oriebatur: neq; ex priuata illam sinuatione detrimentū aliquod sequebatur; sed vtile potiùs fuit: quoniā S. ipse Ioānes historiā illā erat conscripturus: expediebat verò in ipso Euāgelio exprimi quidquid Christus D. erga infelicē illū discipulū egisset, vt ex illo exēplo disceremus prudentiā & cautelā ad respondendū huiusmodi interrogationibus, etiā cū fiūt de reb. quæ paulò post sunt aliās futuræ mani-

f. str.

felix: seruando scilicet secretum, bonumque proximi nomen, quamdiu is manifesta sua culpa illud non amittit: aut ad ipsius vtilitatem expedit, illam manifestare; aut denique quando finis aliquis sanctus adest, cur reueletur. vt supra est dictum.

CAPVT XII.

VARATIONE SE GERERE DEBEAT IS, QVE MALIUS LAUDAT AUT CALUMNIATUR: Et quando expediat ipsis calumniantibus & murmurantibus rationem de rebus suis addere.

**A**D perfectionē nostrā nō satis est linguā nostrā ita benē refrenare, vt neq; in *adulationis*, neq; in *murmurationis* contra alios extrema declinet; sed necesse etiam est nosse similibus verbis vtī, quando alij eadem pro nobis dixerint, aut contra nos: ordinariē: n. nō desunt in mūdo duo persecutores, quos S. Aug. *adulatores* ac *detractores*, appellat quorū linguę grauius sępē nos persequūtur, quā manus & gladij homicidarū, eorū enim opera dē mō ad iustos oppugnandos & expugnandos vtitur: nā laudib. & adulationibus eos deiciūt in *superbiā* & inanē gloriam; murmurantibus verō & calūnijs in *impatentiā*: propterea (ait S. hic Doctor) constituit Deus D. N. vt ipsius Electi *utrumq;* hoc genus probationū & tentationū experiātur, quib. purificētur, magisq; in virtutibus perficiātur: quis. n. existimaret, laudationes esse *ignem* ei qui laudatur, nisi Spiritus S. dixisset: *quomodo probatur in cōfatorio argenti, & in fornace aurū: sic probatur homo ore laudantis*. Caminus est os; gnis verō *laudatio*, in quē ingreditur *virtus* laudati: quę, si sit *imperfecta*, nec benē radicata, tota euaneſcit in *ſumum* vanitatis, & *ſcoriam* delectationis terrenę, & *ſtammū* solius ſpeciei externę: si autē virtus est *ſolida* benēq; radicata, purior euadit ac ſplēdidior. Perfectus. n. nihili ducit humanas laudes, benē ſciēs, ſe nō aliud eſſe, quā ſit coram Deo; & ſi quid boni habet, id nō ſuū eſſe, ſed Dei; cui laus & gloria rota debetur. His addit S. Gregorius explicās hunc locū, laudationē torquere bonos, exhilarare verō improbos: Sed dum bonos cruciat, eos quaſi ignis purificat, & dū malos exhilarat: eos indicat eſſe reprobos; peccatores pascuntur ſuis laudibus, quia non ſui creatoris gloriam querūt, ſed iuſti, qui eā querūt, cruciantur illis, timētes, ſe fortē intus nō habere, quod exterius audiūt de ſe: quod ſi fortē habēt, timēt eius iacturā, dū laudes ſuas audiūt; aut ne illud ſit prēmii ſuz virtutis, quod eſſe deberet calcare ad proficiendū & perſeuerandū in ea: ne etiā Deus illam remuneret in hac vita bono illo nomine, quod ſua virtute conſequuntur: & hoc ſancto timore laudes ſuas audire horrent: ideoque nullum ex eis detrimentum accipiunt.

Duo perſecutores.  
In id pſ. 69.  
Euge. Euge.

Prōu. 27. 21.

Laus probat  
virtutem.

Lib. 6 mor.  
cap. 2.

c 6  
c 6

Laus tor-  
quat bonos,  
recreat ma-  
los.  
c 6